

Přijímání zákonů (zdroj: www.psp.cz)

Legislativní proces v Poslanecké sněmovně

Zákonodárná funkce – definice

Zákonodárnou funkcí se rozumí přijímání ústavních zákonů a zákonů ostatních. V České republice je Parlament výhradním zákonodárcem, i když Ústava v čl. 2 připouští, aby na základě zvláštního ústavního zákona byl použit některý z nástrojů přímé demokracie. Ústava může být měněna pouze ústavními zákony. Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je podle české Ústavy nepřípustná. Ústava a Listina základních práv a svobod upravují oblasti, které mohou být upraveny pouze zákonem (nikoliv podzákonným předpisem). Tyto tzv. výhrady zákona jsou minimální hranicí zákonodárné činnosti. Jinak je možno upravit zákonem cokoli, pokud to zákonodárce, tj. Parlament České republiky, považuje za nutné.

Zákonodárná procedura – základní vymezení

Projednávání zákonů se rozdílnou měrou účastní Parlament, resp. obě jeho komory, vláda a prezident republiky. Zákonodárnou iniciativu mají i krajská zastupitelstva. Viz schéma ústavního systému České republiky.

Návrh zákona je podán jako zákonodárná iniciativa do Poslanecké sněmovny, po jeho projednání a schválení Poslaneckou sněmovnou postupuje do Senátu. Pokud není návrh v senátní fázi schválen, návrh se vrací do Poslanecké sněmovny, která rozhodne o výsledku projednávání. Poté je zákon postoupen prezidentu republiky, kterému Ústava svěřuje zákon vrátit do Poslanecké sněmovny (tzv. suspenzivní veto), výjimkou zákonů ústavních. Pokud je zákon vrácen, hlasuje o něm opět Poslanecká sněmovna. K přehlasování veta je zapotřebí dosáhnout nadpoloviční většiny všech poslanců. V případě schválení je zákon podepsán předsedou Poslanecké sněmovny, prezidentem republiky a předsedou vlády a následně vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky. Viz schéma legislativního procesu.

Tři typy zákonodárné procedury v Parlamentu

I. Přijímání návrhů zákonů ve standardním legislativním procesu, ve kterém má Senát na projednávání pouze 30denní lhůtu. Senát však nemusí návrh zákona vůbec projednat nebo může vyjádřit vůli se návrhem nezabývat, pak se zákon považuje za schválený. Senát po projednání může návrh zákona schválit, zamítnout nebo vrátit s pozměňovacími návrhy. Sněmovna má pak možnost schválit všechny Senátem přijaté pozměňovací návrhy nadpoloviční většinou přítomných poslanců. Sněmovna dále může senátní pozměňovací návrhy nebo senátní veto nadpoloviční většinou všech poslanců přehlasovat.

II. Přijímání návrhů zákonů, u kterých je zapotřebí souhlasu obou komor. Ústava tuto proceduru předepisuje k přijetí ústavních zákonů, volebních zákonů, zákona o jednacím řádu Senátu a zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek. (Posledně uvedený zákon dosud nebyl přijat.)

III. Přijímání návrhů zákonů v jediné komoře – týká se pouze každoroční procedury schvalování zákona o státním rozpočtu, který je projednáván a schvalován na základě návrhu vlády pouze v Poslanecké sněmovně.

Zákonná opatření v Senátu

Pokud je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, náleží omezená zákonodárná funkce Senátu, který může přijímat **zákonná opatření Senátu** ve věcech, které nesnou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona. Senátu však nepřísluší přijímat zákonné opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv podle čl. 10 Ústavy. Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda a musí být následně schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnosti.

Zákonodárná iniciativa

Ústava ČR přiznává právo zákonodárné iniciativy následujícím subjektům:

- poslanec,
- skupina poslanců (jakkoliv vzniklá a jakkoliv velká),
- Senát (jako celek),
- vláda,
- krajské zastupitelstvo nebo zastupitelstvo hlavního města Prahy

Návrh zákona se předkládá předsedovi Sněmovny, který jej postoupí organizačnímu výboru. Předseda zároveň rozešle návrh zákona všem poslancům a poslaneckým klubům, aby se mohli na jeho projednávání včas připravit.

Formální náležitosti zákona

Formální náležitosti zákona stanoví ustanovení § 86 JŘ Poslanecké sněmovny. Návrh se předkládá písemně a elektronicky. Návrh musí obsahovat přesné znění toho, na čem se má Sněmovna usnést, tedy tzv. paragrafované znění návrhu zákona. Součástí návrhu je kromě jeho znění i důvodová zpráva. **Obecná část** důvodové zprávy musí zhodnotit platný právní stav, vysvětlit nezbytnost nové právní úpravy, zhodnotit předpokládaný hospodářský a finanční dopad návrhu na veřejné rozpočty a soulad návrhu zákona s mezinárodními smlouvami a s ústavním pořádkem. Důvodová zpráva ve své **zvláštní části** musí vysvětlit jednotlivá ustanovení předloženého návrhu. Cílem je dokumentovat pro budoucí výklad zákona záměr a smysl jednotlivých ustanovení, vazbu na jiné části návrhu a na jiné právní předpisy.

Řízení po podání návrhu zákona

Stanovisko ORGV

Pokud se nejedná o vládní návrh, zašle předseda Sněmovny návrh vládě a požádá ji, aby se do 30 dnů od doručení žádosti k návrhu vyjádřila svým stanoviskem. **Vláda zasílá stanovisko**, ve kterém vyjadřuje svůj souhlas, souhlas s připomínkami, nebo nesouhlas. Pokud vláda nevyjádří své stanovisko včas, platí, že se vláda vyjádřila kladně.

Prvé čtení návrhu zákona v Poslanecké sněmovně

Prvé čtení návrhu zákona znamená první projednávání návrhu v plénu Poslanecké sněmovny. Návrh uvede navrhovatel, tedy buď pověřený zástupce vlády (většinou příslušný ministr) nebo zástupce skupiny poslanců, poslanec, senátor jako zástupce Senátu, nebo určený zástupce krajského zastupitelstva. Po něm vystoupí zpravodaj, kterého na svém zasedání určil organizační výbor nebo předseda Sněmovny. O návrhu se koná rozprava, což znamená, že vystupují poslanci se svými projevy,

ve kterých vyjadřují své názory na obsah i formu zpracování návrhu. Po skončení rozpravy se hlasováním rozhodne o zamítnutí návrhu nebo jeho vrácení navrhovateli k dopracování. Pokud se tak nestane, je návrh příkázán usnesením Sněmovny garančnímu výboru nebo i dalším výborům, a to na návrh organizačního výboru, předsedy Sněmovny nebo některého z poslanců.

Jednací řád v § 90 odst. 2 připouští projednání návrhu zákona pouze v prvním čtení - viz zkrácené projednávání.

Projednání zákona ve výboru

Návrh zákona přikáže Sněmovna garančnímu výboru nebo i dalším výborům. Výbor projedná návrh ve lhůtě 60 dnů. Tuto lhůtu může prodloužit pouze Sněmovna svým usnesením, a to maximálně o 20 dní. O více dnů je možno ji prodloužit jen se souhlasem navrhovatele. Zkrátit je možno tuto lhůtu o 30 dní. Zkrácení o více než 30 dní je přípustné pouze v případě, že proti tomu nevznesou námitku nejméně dva poslanecké kluby nebo 50 poslanců - viz ustanovení § 91 Jednacího řádu PSP. Výbor si sám určí, kdy a jakým způsobem bude návrh zákona projednávat. Pro projednání návrhu zákona ve výboru určí předseda výboru zpravodaje, který vypracuje o návrhu zákona zprávu. Při projednání návrhu zákona ve výboru vystoupí zástupce navrhovatele, u vládního návrhu zákona obvykle příslušný ministr nebo jeho náměstek. Dále vystoupí zpravodaj se svou zprávou. Následuje rozprava, a to nejprve rozprava obecná, poté rozprava podrobná. V rozpravě podrobné podávají poslanci – členové výboru pozměňovací návrhy. Po skončení rozpravy ve výboru se hlasuje o podaných pozměňovacích návrzích. Ty, které jsou schváleny, jsou součástí usnesení, jež výbor vypracovává. Kromě toho v usnesení výbor Sněmovně doporučí, zda má návrh zákona schválit nebo zamítnout. Nejméně pětina většina členů výboru může předložit oponentní zprávu, která má obdobné náležitosti jako usnesení výboru.

V některých případech se výbor může usnést na zpracování tzv. **komplexního pozměňovacího návrhu**. Původní návrh je tím zásadně přepracován, a pokud s tím Sněmovna ve druhém čtení souhlasí, je komplexní pozměňovací návrh brán jako základní text pro další projednávání.

Druhé čtení návrhu zákona

Po projednání návrhu zákona v garančním výboru, případně v dalších výborech, je návrh zařazen na pořad další schůze Sněmovny ke druhému čtení. V druhém čtení opět uvede návrh zákona navrhovatel, poté vystoupí zpravodaj garančního výboru, případně zpravodajové dalších výborů, které se návrhem zabývaly. O návrhu se koná obecná rozprava, po níž může Sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu výboru k novému projednání. Následuje rozprava podrobná, během níž jednotliví poslanci podávají pozměňovací návrhy nebo návrhy na zamítnutí projednávaného návrhu zákona. V takovém případě se však o návrhu na zamítnutí hlasuje až ve třetím čtení.

Třetí čtení návrhu zákona

Souhrn všech podaných pozměňovacích návrhů musí doručen všem poslancům. Návrh zákona opět projedná garanční výbor, který přijímá usnesení, v němž zaujme doporučující nebo nedoporučující stanovisko k jednotlivým pozměňovacím návrhům předloženým v průběhu druhého čtení. Garanční výbor také navrhne, v jakém pořadí má Sněmovna o těchto návrzích ve třetím čtení hlasovat. Třetí čtení návrhu zákona lze zahájit nejdříve 14 dní po doručení pozměňovacích návrhů poslancům, Sněmovna může tuto lhůtu zkrátit na 7 dnů. Ve třetím čtení návrhu zákona se koná rozprava, ve které však lze navrhnout pouze opravu legislativně technických, gramatických

a písemných nebo tiskových chyb nebo podat návrh na opakování druhého čtení. Následně se přistupuje k hlasování. Nejprve se hlasuje o jednotlivých podaných pozměňovacích návrzích, k nimž vyjadřují svá stanoviska zpravodaj garančního výboru a předkladatel.

Na závěr hlasování se hlasuje o tom, zda Sněmovna vyslovuje souhlas s návrhem zákona jako celkem, samozřejmě ve znění přijatých pozměňovacích návrhů. S ohledem na stěžejní význam této části legislativního procesu stanoví Jednací řád, že třetí čtení návrhů zákonů probíhá ve stanovených jednacích dnech připadajících na středu a pátek, pokud Sněmovna nerozhodla jinak, a to v době od 9,00 do 14,00 hodin. O vyčlenění jiných hodin pro třetí čtení návrhů zákonů rozhodne Sněmovna, nevznesou-li proti tomu námitku nejméně dva poslanecké kluby.

Je-li ve třetím čtení vysloven souhlas s návrhem zákona, projednávání v Poslanecké sněmovně v této fázi končí a návrh zákona postupuje předseda Poslanecké sněmovny bez zbytečného odkladu předsedovi Senátu.

Zvláštní jednání a zkrácená jednání

Jednací řád Poslanecké sněmovny upravuje několik zvláštních procedur projednávání zákonů v Poslanecké sněmovně, které zkracují Jednacím řádem stanovené lhůty při projednání zákona.

1. [procedura schválení zákona v prvním čtení;](#)
2. [jednání o návrhu zákona, s nímž vláda spojila žádost o vyslovení důvěry;](#)
3. [zákonodárny proces ve stavu legislativní nouze;](#)
4. [zákonodárny proces k provedení rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN o akcích k zajištění mezinárodního míru a bezpečnosti;](#)
5. [zákonodárny proces za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.](#)

Zákonodárny proces v PS po vrácení návrhu zákona Senátem

Poté, co byl návrh zákona v Senátu zamítnut nebo vrácen s pozměňovacími návrhy, zašle toto usnesení předseda Senátu předsedovi Poslanecké sněmovny.

Pokud Senát svým usnesením návrh zákona zamítl, je **usnesení o zamítnutí** rozesláno poslancům a předseda Sněmovny předloží návrh zákona znovu Sněmovně k hlasování na nejbližší schůzi Sněmovny. Nejdříve může být návrh projednán deset dnů od doručení usnesení o zamítnutí Poslanecké sněmovně. Sněmovna musí hlasovat o návrhu Senátem zamítnutého zákona znovu. Podávání pozměňovacích návrhů není přípustné, rozprava je však možná. Pokud při hlasování vysloví Sněmovna souhlas **nadpoloviční většinou všech poslanců**, je zamítavé stanovisko Senátu tzv. přehlasováno a zákon je přijat. V opačném případě návrh zákona schválen nebyl a jeho projednávání končí.

Pokud Senát návrh zákona nezamítl, **ale vrátil jej s pozměňovacími návrhy**, rozešle předseda Sněmovny příslušné usnesení Senátu všem poslancům. Na nejbližší schůzi, nejdříve však po deseti dnech od doručení usnesení Senátu, se může konat hlasování o tomto návrhu zákona. Ani v tomto případě není přípustné podávání dalších pozměňovacích návrhů, rozprava je však možná. Hlasování o vráceném návrhu probíhá ve dvou fázích – nejprve se hlasuje o návrhu zákona ve znění schváleném Senátem, tedy v pozměněném znění. Návrh zákona je přijat, pokud jej schválí prostá většina Sněmovny, tedy nadpoloviční většina přítomných poslanců. Pokud se tak nestane, hlasuje se o návrhu zákona ve znění, které původně schválila Sněmovna.

Tento návrh pak musí být přijat absolutní - nadpoloviční většinou všech poslanců.

Suspenzivní veto prezidenta republiky

Prošel-li návrh zákona úspěšně celým legislativním procesem v Parlamentu, je zákon přijat. Následuje podpis předsedy Poslanecké sněmovny a postoupení zákona k podpisu prezidentu republiky. Prezident má možnost vrátit přijatý zákon, s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen - viz čl. 50 Ústavy České republiky. Jde o rozhodnutí, které prezident republiky činí bez kontrasignace předsedy nebo jiného člena vlády. Pokud je zákon prezidentem republiky vrácen, rozešle se jeho stanovisko poslancům. Předseda Poslanecké sněmovny je povinen předložit vrácený zákon Sněmovně k hlasování na nejbližší schůzi, nejdříve však 10 dnů od jeho doručení. Podávat pozměňovací návrhy není přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí - viz § 98 jednacího řádu PSP. Pokud se předepsané většiny nepodaří dosáhnout, nebyl zákon přijat a jeho projednávání končí.

Podpisy pod zákonem, vyhlášení zákona

Zákon podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády. Pokud prezident republiky zákon nevrátí, podepíše jej. V tomto případě není nutno čekat na uplynutí patnáctidenní lhůty a je možno zákon vyhlásit ve Sbírce zákonů. Pokud se prezident rozhodne zákon vrátit, nepodepíše jej. I když je poté prezidentské veto Sněmovnou přehlasováno, a zákon tedy bude vyhlášen, prezident jej už podle § 107 jednacího řádu Poslanecké sněmovny nepodepisuje. Posledním, kdo je povinen zákon podepsat, je předseda vlády. Zákony se vyhláší uveřejněním ve Sbírce zákonů podle zákona o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv.

Ústavodárný proces

Ústava České republiky patří do skupiny tzv. rigidních ústav - ke změnu textu Ústavy je potřebná složitější procedura, než ke změně běžného zákona. Procedura přijímání ústavních zákonů je upravena v čl. 39 Ústavy, podle něž *k přijetí ústavního zákona (...) je třeba souhlasu 3/5 většiny všech poslanců a 3/5 většiny přítomných senátorů.*

Na projednávání návrhů ústavních zákonů se nevztahují ta ustanovení Ústavy, která se zabývají přehlasováním Senátu Poslaneckou sněmovnou, neboť tyto zákony musí být schváleny ve shodném znění oběma komorami. V žádné fázi senátního projednávání nelze podat návrh, aby Senát vyjádřil vůli se návrhem zákona nezabývat. Senát musí tedy tyto návrhy v každém případě projednat. Senát přitom nemusí dodržet 30denní lhůtu na projednání zákona. Pokud návrh ústavního zákona Senát schválí ve znění schváleném Poslaneckou sněmovnou, je zákon přijat. Pokud návrh ústavního zákona Senát zamítne, je tento návrh zcela zamítnut a jeho projednávání (neúspěšně) končí. Pokud je návrh takového zákona vrácen Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, návrh se vrací, protože stále ještě zůstává možnost souhlasného usnesení obou komor – a to v případě, že Poslanecká sněmovna přijme vrácený návrh zákona ve znění pozměňovacích návrhů Senátu. Pokud nepřijme Sněmovna návrh ústavního zákona v Senátem pozměněném znění, není návrh zákona přijat a jeho projednávání končí. Viz schéma ústavodárného procesu.

Přijímání zákonů podle čl. 40 Ústavy

Výslovné schválení oběma komorami vyžadují vedle ústavních zákonů i zákony podle čl. 40 Ústavy České republiky. Jde o volební zákony, zákon o jednacím řádu Senátu a zákon o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek. Tyto

zákony se schvalují procedurou jako zákony ústavní, pouze hlasovací většiny jsou shodné jako u běžných zákonů. Senát není při projednávání těchto návrhů zákonů omezen 30denní lhůtou, nesmí však vyjádřit vůli se těmito zákony nezabývat. Poslanecká sněmovna nemůže Senát ani v případě těchto zákonů přehlasovat.

Projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu

Zákon o státním rozpočtu je jedním z nevýznamnějších zákonů potřebných pro řádné fungování státu, zejména pro oblast výkonu veřejné správy. Tento každoročně projednávaný a schvalovaný zákon umožňuje vládě výkon jejích pravomocí. Návrh zákona o státním rozpočtu může Poslanecké sněmovně předkládat pouze vláda, a to nejpozději tři měsíce před začátkem kalendářního roku. Vládní přípravu státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech. Návrh zákona obsahuje rovněž rozpočtovou kapitolu Poslanecká sněmovna a kapitolu Senát.

Návrh zákona projednává a schvaluje pouze Poslanecká sněmovna, Senát se zákonem o státním rozpočtu nezabývá. Procedura schvalování státního rozpočtu v Poslanecké sněmovně je odlišná od legislativního procesu ostatních zákonů. Návrh státního rozpočtu je projednáván samostatně, nesmí s ním být spojen návrh na přijetí nebo změnu jiného zákona.

Poté, co je návrh zákona o státním rozpočtu vládou předložen do Poslanecké sněmovny, přikáže jej předseda Sněmovny k projednání rozpočtovému výboru. Teprve poté následuje první čtení v plénu Sněmovny.

Viz schéma projednávání státního rozpočtu.

Prvé čtení je zahájeno vystoupením navrhovatele, obvykle předsedy vlády, poté vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru. Poté Sněmovna v obecné rozpravě projedná základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, kterými jsou **výše příjmů a výdajů, saldo**, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům územních samosprávných celků a rozsah zmocnění výkonných orgánů. Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí nebo doporučí vládě jejich změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu. Lhůta pro předložení nového návrhu nesmí být kratší než 20 dnů a delší než 30 dnů od doručení usnesení Sněmovny předsedovi vlády. Schválí-li Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, nelze je během jeho dalšího projednávání měnit. Sněmovna se současně usnese na přikázání jednotlivých kapitol návrhu zákona o státním rozpočtu výborům.

Všechny věcné parlamentní výbory projednají jim přikázané kapitoly návrhu zákona o státním rozpočtu a ve lhůtě stanovené Sněmovnou předloží svá usnesení rozpočtovému výboru. Minimální doba pro projednání přikázané kapitoly ve výboru je přitom 5 dnů. Výbor může navrhnout změny pouze v jemu přikázané kapitole, v případě, že chce zasáhnout do struktury jiné kapitoly, musí o to požádat výbor, kterému byla kapitola přikázána. Ke každému návrhu na změnu je výbor povinen vyžádat si stanovisko správce kapitoly.

Usnesení výborů, popřípadě oponentní zprávy k jednotlivým rozpočtovým kapitolám, jsou projednány rozpočtovým výborem, který k nim přijme usnesení. Toto usnesení je předloženo předsedovi Sněmovny a doručí se všem poslancům nejméně 24 hodin před zahájením druhého čtení návrhu zákona o státním rozpočtu. Totéž učiní s usnesením výboru, pokud výbor přijme usnesení nesouhlasné s usnesením rozpočtového výboru podle předchozí věty.

Druhé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu je zahájeno vystoupením navrhovatele.

Poté opět následuje zpráva zpravodaje rozpočtového výboru, po které se vede podrobná rozprava, během níž se předkládají pozměňovací nebo jiné návrhy. Obdobně jako u ostatních návrhů zákonů se v rámci **třetího čtení** vede rozprava, ve které lze navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úpravy, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě podat návrh na opakování druhého čtení. Na závěr třetího čtení Sněmovna hlasuje o pozměňovacích návrzích. Poté se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona o státním rozpočtu vyslovuje souhlas.

V případě, že Poslanecká sněmovna zamítne návrh státního rozpočtu a nepodaří se upravenou verzi schválit do začátku rozpočtového, tj. kalendářního roku, nastupuje tzv. **rozpočtové provizorium** (viz zákon 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech), které trvá až do nabytí účinnosti zákona o státním rozpočtu na nový rozpočtový rok. Objem příjmů a výdajů v období tohoto provizoria se řídí objemem příjmů a výdajů státního rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok.

Vláda je povinna po uplynutí rozpočtového roku předkládat Poslanecké sněmovně k projednání **státní závěrečný účet** (který nemá formu zákona). Státní závěrečný účet obsahuje výdaje státu za rozpočtový rok. Je projednáván všemi výbory Poslanecké sněmovny podle příslušných kapitol podobně jako státní rozpočet. Sněmovna poté v plénu přijímá usnesení, zda státní závěrečný účet schvaluje či nikoliv, popř. přijme doprovodné usnesení. Neschválení státního závěrečného účtu nemá reálný dopad ani na státní závěrečný účet ani na státní rozpočet, vyjadřuje pouze nespokojenost poslanců s činností vlády při jeho plnění.

viz graf: Schéma projednávání schvalování státního rozpočtu

Účast Parlamentu na ratifikaci mezinárodních smluv

Jednání o mezinárodních smlouvách není považováno za legislativní funkci. Zahraniční politika patří v parlamentních demokraciích tradičně do kompetence exekutivy. Přesto mají obě komory Parlamentu možnost ovlivnit obsah sjednávaných mezinárodních smluv, a to formou vyjadřování souhlasu s jejich ratifikací. Smlouvy, které tak vyžadují souhlas Parlamentu, jsou vyjmenovány v čl. 49 Ústavy. Kromě toho souhlas Parlamentu vyžadují mezinárodní smlouvy o státních hranicích, a to ve formě ústavního zákona. Zvláštní postavení mají dále mezinárodní smlouvy, kterými se přenáší některé pravomoci orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci. Ratifikace těchto smluv podléhá schválení oběma komorami parlamentu ústavní většinou, případně může být tento souhlas vyjádřen celostátním referendem, pokud to stanoví zvláštní ústavní zákon – v dosavadní historii bylo celostátního referenda využito pouze v červnu 2003 k vyjádření souhlasu o přistoupení ČR k Evropské unii.

Ostatní mezinárodní smlouvy souhlas Parlamentu nevyžadují a jsou přijímány vládou České republiky a ratifikovány prezidentem republiky.

O mezinárodních smlouvách se v Poslanecké sněmovně jedná pouze ve dvou čteních. Po prvním čtení přikáže Sněmovna projednání smlouvy příslušnému výboru, většinou výboru zahraničnímu. Ve druhém čtení se koná rozprava, po jejímž skončení se hlasuje o souhlasu Poslanecké sněmovny s návrhem smlouvy. Mezinárodní smlouva je Parlamentem schválena až v okamžiku, kdy souhlas se shodným zněním smlouvy vyjádří obě komory. **Viz graf: Schéma projednávání mezinárodních smluv.**

Podíl Ústavního soudu na legislativní činnosti

Ústavní soud jako garant ústavnosti České republiky má řadu pravomocí, které zasahují do zákonodárné pravomoci Parlamentu (viz schéma ústavního systému). Nejdůležitější je v tomto směru pravomoc abstraktní kontroly – pravomoc rušit zákony nebo jejich jednotlivá ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Novela Ústavy č. 515/2002 Sb. pak Ústavnímu soudu svěřila pravomoc kontroly souladu mezinárodních smluv s ústavním pořádkem, a to ještě v době před jejich ratifikací. V řízení o zrušení zákonů pro rozpor s ústavním pořádkem Ústavní soud nálezem rozhodne buď o zrušení napadeného zákona nebo jeho části, nebo návrh zamítne. Den zrušení je určen v nález, není možno rušit zákony zpětně. Proto Ústavní soud buď určí, že zákon se ruší dnem nabytí právní moci nález, nebo určí pozdější datum, kdy zákon pozbývá platnosti. Účelem mezidobí je umožnit Parlamentu, aby přijal normu novou nahrazující úpravu té části zákona, která je Ústavním soudem zrušena. Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.